

ORUÇ

*Eûzübillâhimineşşeytânirracîm. Bis-
millâhirrahmânirrahîm.*

İnsan kendisinin helal kazancı ile istediği yemeği yiyebilir, suyunu içebilir. Evliyse eşiyile evlilik ilgilerini yürütebilir. Bunlar helal, dinimizin helal kıldığı şeyler. Her gün yemek yiyoruz zaten.

a. Oruçlunun Yapmaması Gereken Davranışlar

Dikkat ederseniz helal olan, Allah'ın başka zaman bize müsaade etmiş olduğu bazı şeylerden Ramazan gününde Allah rızası için kendimizi alıkoyuyoruz, vazgeçiyoruz. Su içmek serbesttir başka zaman, haram değildir; ama içmiyoruz. Sahurdan iftar vaktine kadar içmiyoruz. Başka zaman yemek yemek serbest, helal olduğu halde, şimdi Allah rızası için oruç tutacağız diye yemiyoruz. Dikkat ederseniz, oruçta helal olan bazı şeyleri bile Allah rızası için yapmayıveriyoruz.

Şimdi en büyük cümleme geliyorum: Pe-ki, oruçluyken zaten haram olan kötü şeyleri yapmak olur mu? Mesela gıybet, iftira, dedi-

kodu, yalan şahitlik, harama bakmak veyahut zulüm?

Zaten bunlar başka zaman da haram. Ramazan'da helal şeylerden bile Allah rızası için kendini tutuyorsun; haramlardan tutmazsan olmaz.

İnsanın bir midesinin orucu var. Yemek yemiyor, midesi boş kalıyor; su içmiyor, midesi boş kalıyor. Ama bir de her âzâsının orucu var. Her uzvunun, organının orucu var.

Gözün orucu nedir?

Gözün orucu, haramlara bakmamaktır. İnsan oruçluyken haramlara bakarsa orucun fazileti gider, sevabı gider. Göze de oruç tutturacaksınız, göz de harama bakmayacak. İnsan oruçluyken yalan söylerse, gıybet ederse, iftira ederse, kalp kırıcı, âdâba aykırı söz söylerse orucun fazileti gider. Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* böyle bildiriyor. O halde dilimize de oruç tutturacağız; kötü şeyleri yapmamak, söylettirmek suretiyle dilimize de sahip olacağız.

Oruç tutmak, insanın kendisine hâkim olması, sahip olması demektir.

Sonra kulağımızla günah Şeyleri dinlemeyeceğiz, yasak Şeyleri dinlemeyeceğiz. Günah olan Şeyleri söylemek yasak olduğu için dinlemek de yasak. Birisi birisini gıybet ediyor. Gıybet etmek yasaktı, o söylemeyecekti. Sen de dinlemeyeceksin. Nasıl içkiyi içmek haramsa, nasıl içkiyi sunmak da haramsa, nasıl içkiyi taŐımak da haramsa gıybeti de dinlemeyeceksin, "sus" diyeceksin, susturacaksın. Yanlarından kalkacaksın adamların ki ahlk bir eğitim olsun.

Bizim Ramazan ayımız, bizim ruh eğitimimizin en yoğun olduğu zamandır. Biz bu Ramazan ayında kendimiz irade terbiyesi yapıyoruz. Nefsimizi terbiye ediyoruz. Bak önünde su var, bak masada yemek var, bak buzdolabının içi yemek dolu; ama "yemiyoruz" diyoruz, irademizi terbiye ediyoruz. Böylece alıŐtıđımız meŐru, helal olan Şeylerden bile kendimizi kaçınmak suretiyle haramlardan korunmayı öđrenmiŐ oluyoruz. İimiz aŐılanmıŐ oluyor. Kötü Şeyleri yapmamaya karŐı aŐılama, jimnastik ve egzersiz olmuŐ oluyor.

O bakımdan orucunuzu tutarken sevgili, değerli kardeşlerim, orucu sadece aç kalmaktan ibaret sanmayacağız. Sakın öyle sanmayın! Oruç sadece aç kalmaktan ibaret değildir. Oruç her günahattan uzak durmaktır. Benim bu söylediğim sözleri Peygamber Efendimiz söylüyor. Hepsinin hakkında hadîs-i şerîfler var. Peygamber Efendimiz diyor ki;

“Gıybeti, iftirayı, malayani sözü, kötü şeyleri bırakmayan insanın akşama kadar aç susuz kalmasına lüzum yok. Allah’ın onun orucuna ihtiyacı yok.”

Orucunuzun faziletli, sevaplı olması için, orucunuzu Allah’ın kabul etmesi için, orucunuzu Allah’ın indinde makbul bir oruç olarak tutabilmeniz için kötü huylardan, kötü işlerden uzak duracağız.

Dilimize sahip olacağız, dilimize oruç tutturacağız. Gözümüze sahip olacağız, gözümüze oruç tutturacağız. Kulağımıza sahip olacağız, kulağımıza oruç tutturacağız. Her âzâmıza oruç tutturacağız. Her çeşit gıybetten uzak durmaya dikkat edeceğiz. Oruç konusunda en önemli noktalardan birisi budur.

Herkes su içmemeyi, yemek yememeyi biliyorsa öteki günahlardan kaçınmak hususunda hadîs-i şerîfleri duymamış ise bu konuda gevşek davranabiliyor. Bilin ki o kötü huy- lar, o kötü işler de orucun sevabını zedeler, değerli kardeşlerim. Onun için, lütfen orucumuza dikkat edelim. Orucumuzu tam mânâsıyla, her bakımdan Allah'ın sevdiği razı olduğu bir oruç olarak tutmaya gayret edelim.

b. Kimler Oruç Tutmaz

Bazı insanlar vardır yaşlıdır, ihtiyardır; bazı insanlar vardır hastadır, rahatsızdır, sıhhati gerçekten oruç tutmaya elverişli değildir. Ya midesi müsait değildir ya kalbi müsait değildir. Belli zamanlarda ilaç almazsa hayatı tehlikededir. Böyle bir müslüman, dindar bir doktorun -yani dine önem vermeyen, "boş ver" diyen bir insan olmaz- dindar ve mesleğinde mahir bir doktorun; "Sen oruç tutma kardeşim." dediği zaman, hasta bir insan oruç tutmayabilir. İhtiyar bir insan, halsiz, güçsüz bir insan oruç tutmayabilir. Kur'ân-ı Kerîm'de buna müsaade var. Âyet-i kerîme- de:

وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ

Ve ale'llezîne yutîkûnehû fidyetün taâmu miskinîn.

Tâkat getiremeyenlere, orucunu yerine getiremeyecek durumda olan zayıf, bîçâre, yaşlı ve hastalara fidye vermek oluyor; orucun fidyesini verecek. Tutamıyorsan bir sadaka-i fıtır miktarı bir fakire vereceksin.

Hasta olanlar veya yolda olanlar, yani gücü kuvveti yerinde, başka zaman ödeyebilecek durumda ama seyahatte olanlar, oruç tutmadıkları zaman Ramazan'a niyet etmezler, etmeyebilirler. Çünkü yolcudur veyahut hastadır. Onun bir başka zaman, Ramazan geçtikten sonra, hastalığı geçtikten sonra orucun kaza edilmesi gerekiyor. Ramazan'da oruç tutmaya niyet etmediği için, edemediği için, tutamadığı için onu Ramazan'ın sonunda, bir başka zamanda, bir başka ayda ödeyebilir. Oruç tutmanın serbest olduğu günlerin birinde, Ramazan'ın dışında öder.

c. Kasten Orucu Bozma

Ama Ramazan orucuna niyet etmiş olan bir insan, Ramazan orucuna niyet etti, oruç tutuyor; kasten orucunu bozarsa cezalı duruma düşer, kefarete verme durumuna düşer; 60 gün oruç tutması lazım. Bir gün de ödemesi lazım. 61 gün oruç tutmak cezasına uğrar. Onun için, oruca niyet etmiş olan bir insanın orucunu bozmamaya dikkat etmesi lazım! Verdiği sözde durması lazım.

Bir insan hiç niyet etmese oruç tutmaya, "Ben yarın oruç tutmayacağım." derse günahkâr olur. Ramazan'da oruç tutmamak olur mu? Günahkâr olur. Ama onu ödemesi gerektiği zaman başka bir zamanda sadece bir gün oruç tutarak öder. Ama oruca başlayıp da bozarsa, o zaman 61 gün ceza olur. 60 gün ceza, bir gün kaza; 61 gün olur. Buna dikkat edin! Yani tuttuğunuz orucu zedelememeye dikkat edin!

d. İnsanın Orucunu Unutup Yemesi veya İçmesi

Bu arada bir mühim şeyi bazı kardeşlerimiz bilmezler, bazıları bilirler muhakkak ki, hatırlatayım. Bir insan -dün yemek yiyorduk,

bugün yemek yiyorduk, yarın oruç tutacağız-unuttu, gitti, bir bardak su içiverdi. Gitti, sofraya oturdu, yemek yedi. Gitti, çay içti. Oruçlunun yapmaması gereken bir şeyi yaptı; ama hiç farkında olmadan yaptı.

Sonra birisi dedi ki;

“Ya sen oruç tutmuyor musun?”

“Ne? Oruç tutuyorduk ya, hay Allah!”

Hemen ağzını çalkalayacak, yutmayacak. Eskiden yuttukları, eskiden yedikleri, yani hatırlamadan önce yedikleri affolunuyor. Allah bağışlıyor, orucu bozulmuyor. Buna da dikkat edin! Bu önemli noktalardan biridir. Unutarak insan su içerse, unutarak farkına varmadan yemek yemiş olsa, sonra ayıktığı zaman, anladığı zaman; “Hay Allah, ben orucu zedelemişim!” demesin.

Fâtiha-i Şerîfe mea'l-Besmele.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
28 Şa'bân 1408 / 15.04.1988

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

